

ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ;^{*}

Αναστασία Χριστοδουλοπούλου

Δικηγόρος, Υπεύθυνη της

Επιτροπής Συνταγματικών Δικαιωμάτων του

Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών

Η Υπάτη Αρμοστεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ανακοίνωσε ότι ο 1 στους 135 κατοίκους από τα 5,5 δισεκατομμύρια κατοίκων της γης, έχει εξαναγκαστεί σε φυγή. Η αιτία γι' αυτό είναι οι ποικίλες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η κατάσταση μειονοτήτων, οι εσωτερικές συγκρούσεις, οι διώξεις, ο πόλεμος.

Το ερώτημα λοιπόν που ανακύπτει είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα βρίσκονται σε αναστολή;

Αν ο λόγος φυγής τόσων εκατομμυρίων ανθρώπων είναι η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις χώρες τους δηλ. η πείνα, η ανεργία, ο ρατσισμός, οι φυλετικές συγκρούσεις, η καταπίεση, τα βασανιστήρια, οι συλλήψεις και ο πόλεμος δηλ. στην ουσία η παραβίαση ενός δικαιώματος του δικαιώματος στη ζωή, έρχεται κι η παραβίαση του δικαιώματος στο άσυλο, το οποίο αρνούνται πλέον όλες οι χώρες του κόσμου ή το παρέχουν με σταγονόμετρο, να ολοκληρώσει την εφιαλτική κατάσταση στην οποία ζουν δισεκατομμύρια άνθρωποι.

Οι αιτίες πολλές. Οι προτάσεις λίγες κι οι προοπτικές ακόμη λιγότερες.

Η κατάρρευση των χωρών του υπαρκτού σοσιαλισμού δημιούργησε αρχικά μια αισιοδοξία στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μέχρι τότε κυριαρχούσε η αντίληψη ότι στις χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού υπήρχε προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων δηλ. του δικαιώματος στην εργασία, στην παιδεία, στην υγεία κλπ. και στις καπιταλιστικές χώρες τα πολιτικά. Η μέχρι τότε λοιπόν διάσταση των δικαιωμάτων δημιούργησε την αισιοδοξία ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα, κοινωνικά και πολιτικά, συνολικά θα διεκδικηθούν και θα κατοχυρωθούν.

Πολύ γρήγορα όμως αυτή η αισιοδοξία υποχώρησε. Η Ευρώπη που κύρια μετά το β' παγκόσμιο πόλεμο ήταν η πιο φιλόξενη Ήπειρος, μετατρέπεται σε φρούριο. Τότε είχε το αντίπαλο δέος - το ανατολικό μπλοκ - και ήθελε να παρουσιάζεται ως δημοκρατική, αφού είχε παράλληλα και μια τεράστια ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων κι ήθελε ξένα εργατικά χέρια. Έτσι ήταν ο παράδεισος για εκατομμύρια οικονομικούς και πολιτικούς πρόσφυγες.

* Εισήγηση στην Ημερίδα "Ανθρώπινα Δικαιώματα και Κοινωνική Εργασία" που οργάνωσε η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΣΚΛΕ, 15 Απριλίου 1994, στην αίθουσα "Γουλιανδρή - Χόρν" στην Πλάκα - Αθήνα.

Σήμερα οι αιπίες έχουν εκλείψει. Η Ευρώπη δεν ενδιαφέρεται να πλασσαριστεί ως καπιταλιστικός παράδεισος ούτε στους απελπισμένους Βόσνιους ούτε στους απελπισμένους Αλβανούς και σχεδόν ψυθυρίζει ότι υπάρχει δημοκρατία παντού, ώστε το άσυλο να μην ισχύει όπως παλιά και από την άλλη η οικονομική ύφεση που οδηγεί στην καταστροφή παραγωγικών δυνάμεων κάνει περιττά τα ξένα εργατικά χέρια, αφού εκατομμύρια είναι οι άνεργοι στις χώρες της Ευρώπης. Υπογράφει λοιπόν συνθήκες, κλείνει τα σύνορα της κι αρνείται το άσυλο στους χιλιάδες απελπισμένους αυτής της γης.

Σήμερα ακόμα και στα πλαίσια του ΟΗΕ συζητείται όχι πως θα κατοκυρωθεί το άσυλο αλλά πως θα εκλείψουν οι αιπίες που οδηγούν τόσα εκατομμύρια ανθρώπους στην προσφυγιά, δηλ. άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε.

Αν λοιπόν σήμερα παραβιάζεται ο πυρήνας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αρχίζει να θεωρείται αναγκαίο έως και φυσικό από τις κοινωνίες, πώς να επιστρατευτεί ευαισθησία για να υπάρχει σεβασμός στην διαφορετικότητα, στους φυλακισμένους, στους ομοφυλόφιλους, στους ασθενείς του AIDS, στους ψυχασθενείς, στους τοξικομανείς.

Η διάλυση του κοινωνικού ιστού κι η έλλειψη κοινωνικής αλληλεγγύης, κάνει απειλητική την ύπαρξη κάθε διαφορετικότητας, πόσο μάλλον το σεβασμό των δικαιωμάτων τους.

Οι κοινωνίες σκληρτικοποιούνται, κλείνουν τους πόρους τους που τις έκανε μέχρι χθες ν' αναπτυχθούν και με τη βοήθεια της εξουσίας και των ΜΜΕ ενθαρρύνονται στον ανταγωνισμό και στον ατομισμό.

Διακηρύσσει και ότι υπαινίσσεται, με ότι διαλαλεί και ότι αποκρύπτει είναι ανάγκη να συναντήσει έναν κοινωνικό αντίλογο.

Αν και ο αέρας που φυσάει δεν είναι δροσερός παρόλα όλα αυτά φουσκώνει τα πανιά.

Μπορεί να υπάρχει ήπα και εφησυχασμός υπάρχει όμως ρευστότητα και μεταβατικότητα. Μπορεί να αυξάνονται η απάθεια και η ατομικοποίηση, όμως αναπτύσσονται και φυγόκεντρες τάσεις, αναζητήσεις, αμφισβητήσεις, αντιστάσεις.

Αυτός που προελαύνει νικάει όταν κερδίσει όλες τις μάχες, αυτός όμως που αμύνεται νικάει όταν κερδίσει την πρώτη μάχη.

Κι η μάχη της ευαισθησίας, η μάχη για την υπεράσπιση της ίδιας της ζωής, η εξέγερση των ατομικών συνειδήσεων μπορεί να κερδηθεί σ' αυτό το γκρίζο τοπίο, αρκεί να το βάλουμε στο κέντρο του ενδιαφέροντός μας.

Όποιος δεν σέβεται την διαφορετικότητα, όποιος δεν σέβεται τις ανάγκες και τις επιθυμίες των άλλων, δεν σέβεται τον εαυτό του, δεν σέβεται την ίδια τη ζωή που είναι και πολύπλοκη και πολύτιμη και για τον καθένα διαφορετική άλλοτε πικρή και άλλοτε γλυκειά.

Μπορούμε λοιπόν και λόγω της επαγγελματικής μας δράσης και της κοινωνικής μας στράτευσης, να γίνουμε κήρυκες αυτής της αυτονόητης αλήθειας.